

Οι Έλληνες στις παροικίες και τις παραδουνάβιες ηγεμονίες

Κατά την διάρκεια της Τουρκοκρατίας δημιουργούνται δύο μεταναστευτικά κύματα των Ελλήνων προς την Ευρώπη:

Το πρώτο κύμα δημιουργείται από τον 15ο έως τον 16ο αιώνα, όταν οι Έλληνες εγκαταλείπουν τις τουρκοκρατούμενες περιοχές ως πρόσφυγες (πηγαίνοντας κυρίως στην Ιταλία), εξαιτίας των πολέμων των Βυζαντινών με τους Οθωμανούς.

Επειδή οι πρόσφυγες έρχονται βασικά από νησιά, διαλέγουν κυρίως παραθαλάσσια μέρη, όπως ήταν η Βενετία, η Νάπολη και η Μασσαλία, ιδρύοντας εκεί ελληνικές παροικίες¹.

Το δεύτερο κύμα μετανάστευσης γίνεται κατά τον 17ο και 18ο αιώνα, όταν οι Έλληνες μεταναστεύουν, για οικονομικούς λόγους τώρα πια, κυρίως στην κεντρική Ευρώπη και την Ρωσία.

Οι Έλληνες μετανάστες εργάζονται ως ναυτικοί, στρατιώτες, τεχνίτες, ή αντιγραφείς χειρογράφων. Οι περισσότεροι όμως διαπρέπουν ως έμποροι.

Οι εμπορικοί δρόμοι και οι σημαντικότερες ελληνικές παροικίες

Καθώς πηγαionoέρχονται με τα καραβάνια²

μεταφέροντας διάφορα προϊόντα, ιδρύουν παροικίες, συνήθως σε πόλεις που βρίσκονται κατά μήκος των εμπορικών δρόμων που διασχίζουν την Βαλκανική χερσόνησο και την Ευρώπη. Έτσι, δημιουργούνται σημαντικές παροικίες σε Οδησό, Βουκουρέστι, Τεργέστη, Βιέννη και Βουδαπέστη.

Αρκετοί Έλληνες εγκαθίστανται στις παραδουνάβιες ηγεμονίες, την Μολδαβία και την Βλαχία, τις οποίες κυβερνούν Φαναριώτες ηγεμόνες.

EN BIENNH, TRITH, TH 31 Δεκεμβριῦ 1790.

Τῷ Φιλαναγνώστῃ.
 Ἦν ἡ πρότερόν ἐπιθυμοῦσα, ἡ ὑποσχέσις εἰς τὴν ἀπλὴν διαλέκτου ἐφημερίδα, ἡ ἰακύνθου φυτόν, ὅτι ὀλίγον καὶ ὀλίγον ἀύξανε εὐκαρῶς, ἡ τὴν λωκτικὰ κερῶνται πρὸς ἐνὶ μέρει καλὰ ἡ μὲν ὅσα αὐτὴ ἡ ἐφημερίδα μετὰ τῶν φυτῶν κατὰ τὴν ἐπιφελῆ ἔτασαν ἡ ἑσπερίαν ἀποδοῦναι δύναται, ἡ ἄπειρα τὰ παροικισθῆ, μὲν ὅσα τὸ διαφέρει πάλιν ἀπὸ αὐτοῦ πολὺ κατὰ τὴν καλλιέργειάν της, ὡς ἂν ὅσα ἕνα τέτοιον φυτόν φυσικῶς τετελείει καὶ ἡ ἀποδοῦναι φέρει εἰς τὴν ἡμετέραν ἀκμὴν, ἀλλὰ πολὺ ἄλλως ἔχει τὸ νῦν ἐπιχείρημα τῆς ἐφημερίδος, ὡς ἂν ὅσα ἕνα μόνον ἐργασίαν ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ ἡ δαπάνη ὅ

τὴν μικρὰ ἢ μεγάλου πόνου, ἡ ἕκαστον τὰ αὐτὰ νοεῖ, ὅπως αὐτὴ, κατὰ τὸν εἶδος τῆς οὐσίας της μὴ συλλογῆ ἢ ἐξβολῆ διαφέρει πηγῶν.
 Ἄλλ' ὅσα μὲν διὰ τὸ πρῶτον εἰρηστικὰ βιβλίοι, ὅτι διδόμενα ἐργασίαι ἀπὸ φιλοσοφίαι. Διὰ δὲ τὸ δεύτερον μὲν δὲ ὅσα ἡ συνδρομὴ τῶν φιλαναγνώστων τόσο μικρὰ ἔσται, ὅσα μάλιστα τὸ χρηματικόν δύναται τὰ πληρωθῆ. Μὲ ὅσα τὸ ἡμεῖς δὲν ἐφοβήθημεν τὸ νῦν προχωρήσωμεν εἰς τὸ ἐπιφελῆ ἐπιχείρημα, ἐλπίζοντες ὅτι ὀλίγον κατὰ τὴν ἀκμὴν, ἡ ἀποδοῦναι τὴν παρῶσα ἐφημερίδα τὰ ἡμετέραν ἀκμὴν, ἀλλὰ πολὺ ἄλλως ἔχει τὸ νῦν ἐπιχείρημα διὰ τὴν τελευτή της, ὡς ἂν ὅσα οἱ συντρέχοντες ἡμεῖς, ὡς ἂν ὅσα τὴν διωρισμένην εἰς τὸ καὶ σαφὲς ἀποδοῦναι τὸν ὁμοιωσικὸν Ὀμηροσχοφ Περικλεῖ

Η πρώτη ελληνική εφημερίδα (Τυπώθηκε στην Βιέννη το 1790)

Οι μετανάστες στις καινούριες τους πατρίδες φροντίζουν από την αρχή να οργανώσουν την ζωή τους, ορίζοντας τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μελών της κοινότητας. Με την πάροδο του χρόνου κτίζουν ελληνικά σχολεία και ναούς.

Οι «Έλληνες της Διασποράς», όπως ονομάστηκαν οι μετανάστες, με τα πλούτη που αποκτούν εκδίδουν ελληνικά βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες, αλλά και ενισχύουν οικονομικά τα σχολεία των ιδιαίτερων πατρίδων τους στις τουρκοκρατούμενες περιοχές.

Βοηθούν, έτσι, να μεταδοθούν οι νέες γνώσεις και οι ιδέες του Διαφωτισμού ανάμεσα στους ραγιάδες της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Από την Μολδοβλαχία ξεκινούν το 1821 οι πρώτες επαναστατικές κινήσεις.

¹ **Παροικία:** Περιοχή μέσα σε μία πόλη, στην οποία ζει οργανωμένα μια κοινότητα ανθρώπων από ξένη χώρα, φροντίζοντας να διατηρεί ζωντανούς τους δεσμούς με την πατρίδα (με τα δικά τους καταστήματα, σχολεία, εκκλησίες, κλπ.).

² **Καραβάνι:** Ταξιδιωτές που μετακινούνται όλοι μαζί (για ασφάλεια ή ευκολία) σε μακρινές αποστάσεις με ζώα ή αυτοκίνητα.

Βλέπουμε από το σχολικό βιβλίο

... τον χάρτη με τα κέντρα της ελληνικής διασποράς (σελ. 51)
και εντοπίζουμε τα σημαντικότερα παροικιακά κέντρα.

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Πότε έγινε το πρώτο μεταναστευτικό κύμα των Ελλήνων προς την Δύση και πότε έγινε το δεύτερο;
2. Σε ποιες περιοχές οι Έλληνες μετανάστευσαν την πρώτη φορά;
3. Σε ποιες περιοχές μετανάστευσαν την δεύτερη φορά;
4. Ποια είναι η βασική διαφορά μεταξύ των δύο μεταναστευτικών κυμάτων;
5. Ποιο ήταν το επάγγελμα με το οποίο κυρίως ασχολήθηκαν οι Έλληνες στην Ευρώπη;
6. Σε ποιες πόλεις δημιουργήθηκαν οι σημαντικότερες ελληνικές παροικίες;
7. Πώς βοήθησαν οι Έλληνες της Δύσης στην αφύπνιση των ραχιάδων της Οθωμανικής αυτοκρατορίας;

